

Rachel Bluwstein (20 września / 2 października 1890 w Saratowie - 16 kwietnia 1931 w Gederze)

Rachel Bluwstein, ros. Рахель Блувштейн, hebr. רחל המשוררת - żydowska poetka, pisząca w języku hebrajskim, podpisywała się tylko swoim imieniem Rachel lub Rachel Poetka, pierwsza hebrajska poetka-kobieta w tamtej Palestynie, należy do najwybitniejszych poetów okresu odrodzenia języka hebrajskiego.

Urodziła się 20 września wg kalendarza juliańskiego /2 października wg kalendarza gregoriańskiego/ 1890 w rodzinie żydowskiej w Saratowie, ówczasie na terenie Imperium Rosyjskiego (obecnie Rosja). Była jedenastą córką Isser-Leiba i Sofi Bluwstein. Jej dziadkiem był rabin Mandelstamm z Kijowa, a wujkiem Max Mandelstamm - lekarz okulista pracujący w Kijowie. Gdy Rachel była jeszcze małym dzieckiem, jej rodzina przeniosła się do Połtawy na Ukrainie, gdzie ukończyła rosyjskojęzyczną żydowską szkołę, a następnie świeckie liceum państwowe. W wieku 15 lat zaczęła pisać pierwsze piosenki w języku rosyjskim. W 1907 przeprowadziła się do Kijowa i rozpoczęła studia malarstwa.

W 1909 w wieku 19 lat wraz z siostrą Szoszaną udała się do Włoch, odwiedzając po drodze Palestynę. Obie zamierzały we Włoszech studiować sztukę i filozofię.

Obie siostry podczas pobytu w Palestynie zachwyciły się "Erec Jizrael", "Ziemią Izraela" i postanowiły pozostać dłużej wśród syjonistycznych pionierów. Zamieszkały w Rechowot, ucząc się wraz z dziećmi z przedszkola języka hebrajskiego. Pracowały w sadach. W 1911 zamieszkała w kibucu Kewucat Kinneret w pobliżu jeziora Tyberiadzkiego w Dolnej Galilei; Rachel uczyła się i pracowała w szkole rolniczej dla kobiet.

Poznała tam pisarza Aharona Gordona, który wywarł na nią wielki wpływ. Poświęciła mu swój pierwszy hebrajski wiersz. W tym samym czasie spotkała i miała romans z Zalmanem Szazarem. Kolejną ważną znajomością był Berl Katznelson, który kładł duży nacisk na pisarstwo hebrajskie i uczył literatury oraz historii żydowskiej.

W 1913 wyjechała do Francji, by w Tuluzie uczyć się rysunku i rolnictwa. Tam poznała i zakochała się w Michaelu Bernsteinie. Był on żydowskim inżynierem i

nauczał międzynarodowego języka esperanto. Gdy w 1914 wybuchła I wojna światowa nie była w stanie powrócić do Palestyny - pochodziła z Rosji, a Imperium Osmańskie stanęło po drugiej stronie linii frontu w tej wojnie. Powróciła wówczas do Rosji, gdzie uczyła hebrajskiego dzieci żydowskich uchodźców. Mimo że ciężko pracowała, żyła w biedzie. W tym czasie zachorowała na zapalenie płuc. Samotna i chora miała tylko jedną nadzieję - powrócić do Palestyny.

Po zakończeniu wojny zdołała w 1919 pierwszym statkiem dostać się do Brytyjskiego Mandatu Palestyny. Na krótki czas zamieszkała w kibucu Deganja Alef, jednak wkrótce zdiagnozowano u niej gruźlicę. Początkowo mieszkańcy kibucu wymagali od niej, aby używała osobnych naczyń i sztućców do jedzenia. Jednak bardzo szybko odsunięto ją od opieki nad dziećmi, a następnie wydalono z kibucu. Pozostawiona sama sobie poszukiwała lekarstwa na chorobę. Kolejno mieszkała w Safedzie i Jerozolimie i Tel Awiwie, zarabiając na życie udzielaniem prywatnych lekcji języka hebrajskiego i francuskiego, aż w końcu trafiła do sanatorium dla chorych na gruźlicę w Gederze, gdzie spędziła ostatnie lata życia.

Od 1920 zaczęła pisać wiersze, wtedy znała już zarówno potoczny hebrajski, jak i ten biblijny, ale większość jej poezji powstała w ostatnich sześciu latach jej życia. Zwykle były to niewielkie notatki spisywane dla przyjaciół. W 1920 jej pierwszy wiersz został opublikowany w hebrajskiej gazecie "Davar" ("Poczta"). Większość jej wierszy ukazała się właśnie w tej gazecie. Wiele z nich zyskało dużą popularność wśród żydowskiej społeczności Palestyny.

Jej poezja była znana z lirycznego stylu, lakonicznej prostoty słów i konwersacyjnego tonu. Większość wierszy opowiadała o zwykłych osadach rolniczych istniejących w Ziemi Izraela. Wyrażała w nich swoje uczucia tęsknoty i straty możliwości realizacji aspiracji życiowych. W kilku wierszach opłakiwała fakt, że nigdy nie będzie miała własnego dziecka. W ten sposób jej liryczna i muzykalna poezja przeplatała się z trudnym losem jej życia i dramatem przedwczesnej śmierci. Jej wiersze miłosne podkreślały uczucia samotności, odległości od ukochanego i głębokiej tęsknoty. Dotykały one także trudów życia pionierów. Czasami identyfikowała się z postaciami biblijnymi.

Ostatnie dni życia spędziła w sanatorium dla chorych na gruźlicę w Gederze, gdzie zmarła 16 kwietnia 1931 w wieku 40 lat. Została pochowana na cmentarzu Kinneret, co znaczy "Jezioro Galilejskie", w grobie z widokiem na

Jezioro Galilejskie właśnie, zgodnie z jej wolą wyrażoną w jednym z jej wierszy.

Rachel Bluwstein była pierwszą żydowską poetką w Palestynie - do tej pory wszyscy hebrajscy poeci byli mężczyznami. W ten sposób zajęła miejsce wśród prekursorów hebrajskiej poezji. Tomiki jej poezji pozostają bestsellerami do dziś. Wiele jej wierszy połączono z muzyką, tworząc z nich popularne pieśni. Niektóre z nich weszły do obowiązkowego programu nauczania w izraelskich szkołach. Zostały przetłumaczone na wiele języków. W 2019 jej wiersze przetłumaczono na arabski dla arabskiego społeczeństwa Izraela.

W kilku miastach Izraela ulice nazwano jej imieniem. Wiele jej piosenek z podkładem muzycznym, takich jak "Gan Na'ul", "Vaoli", "Ekra", czy "Zemer Nugeh" ("Smutna piosenka") - znana również z początkowego wersu: "Ha-tishma koli?" ("Czy słyszysz mój głos?"), stały się nieodłączną częścią hebrajskiej wokalistyki. Nadal odtwarzane są w stacjach radiowych i są dość powszechne w repertuarach publicznych koncertów wokalnych.

Jej grób na cmentarzu Kinneret stał się miejscem pielgrzymek podróżników i studentów.

19 lutego 1991 roku Poczta Izraelska (w ramach serii o znanych kobietach) wydała znaczek o wartości 1,30 NIS, na którym widniały trzy różne portrety poetki Racheli. Znaczki zaprojektowała artystka Ruth (Beckman) Malka z jednym z wersów wiersza "Kinneret" ("Jezioro Galilejskie"): "Och, mój Kinnerecie, zdarzyłeś się, czy też wyśniłam cię we śnie?" (tł. ebs)

20 września 2006 roku ogłoszono projekt budowy domu dla Racheli-Poetki, sponsorowany przez Towarzystwo Pisarzy Hebrajskich i Radę Ochrony Zabytków.

W 2009 miasteczko Gadera (18 tys. mieszkańców) padło ofiarą terrorystycznego ostrzału raketowego prowadzonego przez palestyńską organizację Hamas ze Strefy Gazy.

Od 2017 portret Racheli zdobi banknot 20 szekli z fragmentem jej wiersza "Kinneret".

*

Wiersz "Zemer Nugeh" ("Smutna piosenka") był komponowany kilkakrotnie. Tutaj Ofra Haza wykonuje go do melodii Joe Moustakiego (w oryginale śpiewaną przez duet Parvarim).

<https://www.youtube.com/watch?v=-daLyMftsytw>

Kiedy Ilan Ramon, pierwszy izraelski astronauta, zginął na pokładzie promu kosmicznego Columbia, jeden z wierszy Rahel ponownie zyskał szczególne zainteresowanie i popularność w Izraelu; Ramon słuchał w kosmosie piosenki, której tekstem był wiersz Rahel "Zemer Nugeh" ("Smutna piosenka").

Ilan Ramon (hebr.: אילן רמון) (20 czerwca 1954 w Ramat Ganie - 1 lutego 2003 nad Teksasem) - izraelski pilot myśliwski, pierwszy izraelski astronauta, pułkownik Sił Powietrznych Izraela.

Był specjalistą od ładunku towarowego podczas ostatniej tragicznej misji promu kosmicznego Columbia (STS-107), podczas której zginął on i sześciu innych członków załogi. Do katastrofy promu kosmicznego doszło podczas schodzenia do lądowania, nad południowym Teksasem. Ramon jako pierwszy obcokrajowiec otrzymał (pośmiertnie) amerykański Kongresowy Kosmiczny Medal Honoru (Congressional Space Medal of Honor).

Na pogrzebie Ilana Ramona Mosze Kacaw, prezydent Izraela, przeczytał na głos wiadomość e-mail, którą otrzymał od Ramona z jego podróży. *"Z kosmosu cały świat wygląda jak jedna całość, wolna od granic"* - napisał pułkownik Ramon, przywołując przejmujący obraz Izraelczyków i Palestyńczyków walczących o granice stosunkowo małego kraju. *"Dlatego chciałbym zawołać z góry, z kosmosu, abyśmy pracowali na rzecz pokoju i lepszego życia dla wszystkich ludzi"*.